

การจัดประเภทแหล่งท่องเที่ยว และการสร้างเส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรม
เชิงสร้างสรรค์อำเภอโนนรมย์ จังหวัดชัยนาท

Tourism Destination Categorization and Creating Tourism Routes of Creative Cultural Tourism, Manorom District, Chainat Province

ปริญญานาคปฐม^{1*} ณรงค์ พลรักษ์² เยี่ยมพล โชติปัญญาธรรม³ และหทัยพัจน์ พึ่งพุ่มแก้ว¹
**Parinya Nakpathom^{1*} Narong Pleerak² Yiampol Chotpunyatham³ and
Hataipat Phungpumkeaw¹**

Received: August 20, 2019; Revised: January 24, 2020; Accepted: February 7, 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจ รวบรวม จัดประเภท และสร้างเส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรม
เชิงสร้างสรรค์ อำเภอโนนรมย์ จังหวัดชัยนาท โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิจัยปฏิบัติการ
แบบมีส่วนร่วมของชุมชน การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสำรวจสถานที่ท่องเที่ยว
และการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องของอำเภอโนนรมย์ จังหวัดชัยนาท ด้วยการวิเคราะห์แบบจำแนกชนิดข้อมูล
ในระดับมหภาค นักวิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจแหล่งท่องเที่ยวมีจำนวน 44 แห่ง พบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวน
36 แห่ง สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอโนนรมย์ จังหวัดชัยนาท
โดยสามารถนำมาจัดกลุ่มประเภทการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ออกได้ 4 ประเภท ได้แก่
1) ประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์จำนวน 6 แห่ง 2) ศิลปะ ทัศนกรรม ประติมากรรม
ภาพวาด ปูนปั้น และแกะสลักจำนวน 3 แห่ง 3) ศาสนา รวมถึงพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนาจำนวน 10 แห่ง

¹ วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา

² คณะภูมิสารสนเทศ มหาวิทยาลัยบูรพา

³ คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

¹ Burapha University International College

² Faculty of Geoinformatics, Burapha University

³ Faculty of Agriculture and Natural Resources, Rajamangala University of Technology Tawan-Ok

* Corresponding Author E - mail Address: parinyan@go.buu.ac.th

และ 4) ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้เฉพาะท้องถิ่นจำนวน 17 แห่ง นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ทั้ง 36 แห่ง สามารถจัดเส้นทางท่องเที่ยวได้ 3 เส้นทาง ประกอบด้วย 1) เส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์เชิงสร้างสรรค์ 2) เส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านวิถีชีวิตเกษตรกรรมเชิงสร้างสรรค์ และ 3) เส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านประเพณีเชิงสร้างสรรค์

คำสำคัญ : ประเภทแหล่งท่องเที่ยว; การสร้างเส้นทางท่องเที่ยว; การท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์

Abstract

The objectives of this study aim to survey, comply, categorize and create a creative cultural tourism route in Manorom district Chainat province. This research is conducted by using qualitative methods; participation action research in community, in-depth interviews, non-participant observation, destination observation and analyzing document related to Manorom district, Chainat province. They have been analyzed by using Typological Analysis. The researchers have investigated 44 tourism destinations and found that there are 36 tourism destinations can be developed to be creative cultural tourism destinations of Manorom district, Chainat province. They can be taxonomized by creative cultural tourism into 4 categories which are: 1) Historical and historical sign post has 6 destinations, 2) Arts, handy craft, sculpture, painting, stucco and carve has 3 destinations, 3) Religious including with rituals has 10 destinations, and 4) local wisdom identity has 17 destinations. Furthermore, with these 36 cultural tourism destinations, 3 tourism routes can be created which are: 1) creative cultural historical tourism destinations route, 2) creative cultural agriculture tourism destinations route and 3) creative cultural festival tourism destinations route.

Keywords: Tourism Destination Categorization; Creating Tourism Routes; Creative Cultural Tourism

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ประกอบไปด้วย ธุรกิจสถานที่ท่องเที่ยว ธุรกิจสถานที่พักแรม ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจการขนส่งโดยสาร ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ธุรกิจร้านขายของที่ระลึก และธุรกิจบริการกีฬาและนันทนาการ (บึงอร, 2554; Nakpathom, P., 2017) ซึ่งอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยควรได้รับการส่งเสริม และสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาและเพิ่มคุณภาพการให้บริการและผลิตภัณฑ์ที่สูงขึ้น อันส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และความจงรักภักดีให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวซ้ำ บอกต่อ และยินยอมจ่ายเงินเพิ่มในการท่องเที่ยว (ศูนย์วิจัยกลไกไทย, 2561) คาดการณ์ว่าตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติจะมีจำนวนประมาณ 37.8 ล้านคน ซึ่งขยายตัวประมาณร้อยละ 7.0 จากปี พ.ศ. 2560 โดยปัจจัยที่เป็นแรงขับเคลื่อนการเติบโตของ

นักท่องเที่ยวต่างชาติ อาทิ การขยายเส้นทางการบินของธุรกิจสายการบินระหว่างประเทศ รวมทั้งการสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นทั้งเมืองหลัก และเมืองรองของประเทศไทย

ประเทศไทยมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนาน มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น จึงเกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ เมื่อเวลาผ่านไปจึงเกิดการผสมผสานและประยุกต์ร่วมกับวัฒนธรรมทั้งข้างถิ่นและข้ามถิ่น สะท้อนให้เห็นถึงความรุ่งเรืองทางด้านวัฒนธรรมในแผ่นดินไทย (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2556) ฐานทรัพยากรทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนแต่ละท้องถิ่น ถูกนำมาพัฒนาและจัดการเพื่อสร้างรายได้ให้กับประเทศชาติในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการผสมผสานระหว่างประวัติศาสตร์ ศาสตร์ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ศิลปหัตถกรรม สถาปัตยกรรม ดนตรีและวรรณกรรมพื้นบ้าน และอื่น ๆ

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องสามารถนำเสนอองค์ความรู้ชุมชน ด้วยการสร้างมูลค่าจากวัตถุดิบที่จับต้องไม่ได้ เช่น ฐานทรัพยากรทางวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต (ยุวดี, 2554) ส่งผลก่อให้เกิดการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่เรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวพัฒนาศักยภาพของคนผ่านกระบวนการการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม และได้รับประสบการณ์ตรงจากการท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2556; UNESCO, 2006; Richards, G., 2011) ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคตต้องบูรณาการร่วมกันระหว่างฐานทรัพยากรวัฒนธรรมในพื้นที่ นั่นคือ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เกิดเป็นรูปแบบการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ (Creative Cultural Tourism) เพื่อสืบทอดให้คงอยู่และการดำเนินต่อไป ซึ่งนักท่องเที่ยวมีโอกาสได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ผ่านทางการท่องเที่ยว

อำเภอมนรมย์ ตั้งอยู่ที่จังหวัดชัยนาท เป็นแหล่งท่องเที่ยวเมืองรองที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนานกว่า 400 ปี ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชของกรุงศรีอยุธยา ดังนั้นเมืองมนรมย์จึงมีวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านที่ควรค่าแก่การเยี่ยมชมและเรียนรู้ นอกจากนี้อำเภอมนรมย์มีจุดเด่นหลายด้าน อาทิ ท่าเลที่ตั้งติดกับแม่น้ำเจ้าพระยาและมีแม่น้ำสะแกกรังไหลมาบรรจบมีที่ตั้งไม่ห่างจากกรุงเทพมหานคร มีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ธรรมชาติ วิถีชีวิตและความหลากหลายทางศาสนา ซึ่งสามารถพบเห็นได้ทั้งวัดไทย ศาลเจ้าจีน และโบสถ์คริสต์ จุดเด่นที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตั้งเรียงรายอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำได้ อย่างไรก็ตามเมืองมนรมย์ยังคงเป็นเมืองทางผ่านซึ่งยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว เนื่องจากยังขาดการเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยว และประการสำคัญที่สุด คือ ยังไม่มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาสำรวจและศึกษาอย่างจริงจัง รวมถึงขาดการบริหารจัดการให้เมืองมนรมย์เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้

จากฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และทรัพยากรทางวัฒนธรรมของเมืองมนรมย์ที่มีความหลากหลาย ประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนาน วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชนที่สงบเรียบง่าย หากมีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลอย่างถูกต้องสามารถนำไปสู่การบริหารจัดการเมืองมนรมย์ให้กลายเป็นเมืองท่องเที่ยว วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์แห่งใหม่ของประเทศไทย งานวิจัยนี้จึงมีแนวคิดเพื่อสำรวจ รวบรวม จัดประเภทแหล่ง และสร้างเส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ อำเภอมนรมย์ จังหวัดชัยนาท เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอมนรมย์ จังหวัดชัยนาทให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

ทบทวนวรรณกรรม

1. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการบอกเล่าเรื่องราวทางสังคมของมนุษย์ผ่านประวัติศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรม องค์ความรู้ สภาพชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี และความเป็นอยู่ของคนในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี โดยมุ่งศึกษาเรียนรู้สังคมและสภาพความเป็นอยู่ของท้องถิ่น เน้นแสดงความเป็นวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองในการดำเนินชีวิตของชุมชนในแต่ละยุคสมัย (ไกรฤกษ์ และคณะ, 2555) ซึ่ง UNESCO (UNESCO, n.d.) ได้แบ่งประเภทของมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) อนุสรณ์สถาน รวมผลงานทางสถาปัตยกรรม ประติมากรรม หรือจิตรกรรม ส่วนประกอบหรือโครงสร้างของโบราณคดีธรรมชาติ จารึก ถ้าที่อยู่อาศัย และร่องรอย ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากลทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ 2) กลุ่มอาคาร รวมกลุ่มของอาคารไม่ว่าจะแยกจากกันหรือเชื่อมต่อกันโดยลักษณะทางสถาปัตยกรรม หรือโดยความสอดคล้องกลมกลืน หรือโดยสภาพทางภูมิทัศน์ ซึ่งมีคุณค่าอันโดดเด่นในระดับสากลทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ และ 3) ผลงานที่เกิดจากมนุษย์ หรือผลที่เกิดจากมนุษย์ และธรรมชาติ และบริเวณอันรวมถึงแหล่งโบราณคดีซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากลทางด้านประวัติศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ ชาติพันธุ์วิทยา หรือมานุษยวิทยา

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประกอบด้วย การจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกับเรื่องราวในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของพื้นที่ โดยนำเสนอกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผสมผสานระหว่างแหล่งท่องเที่ยว การแสดงทางวัฒนธรรม และของที่ระลึกพื้นบ้าน (สาโรช และเจลิย, 2561) นอกจากนี้บุญเลิศ จิตต์วัฒนา (บุญเลิศ, 2548) จำแนกประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้ 9 ประเภท ได้แก่ 1) ประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์ 2) โบราณคดีและพิพิธภัณฑ์ 3) งานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิม 4) ศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้น และแกะสลัก 5) ศาสนา รวมถึงพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา 6) ดนตรี การแสดงละคร และภาพยนตร์ 7) ภาษาและวรรณกรรม 8) ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน และเทศกาลต่าง ๆ และ 9) ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น

2. การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2556) ได้นิยาม “การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์” (Creative Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และเอกลักษณ์ของชุมชน ผ่านประสบการณ์ตรง หรือประสบการณ์ร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม ผ่านการพูดคุย ทดลองทำ และการใช้ชีวิตร่วมกัน ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการนำวัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งที่ดึงดูดใจของชุมชน หรือแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมมาสร้างสรรค์รูปแบบการท่องเที่ยวแบบใหม่ให้มีความน่าสนใจภายใต้ความเข้มแข็งของชุมชน แต่ยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชนให้เป็นที่ยึดเหนี่ยวของนักท่องเที่ยวมาเที่ยวอย่างยั่งยืน (ธีระ และนาฬิกอดิภาค, 2556)

ภัณณิ แก้วสง่า และนิศาชล จันทนศรี (ภัณณิ และนิศาชล, 2555) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีคุณลักษณะเฉพาะ 6 ประการ ดังนี้

1) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เพิ่มทักษะให้กับนักท่องเที่ยว โดยให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว

2) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีสินค้าหลัก คือ ทักษะและประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมที่เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรม

3) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนจากการขายทรัพยากรการท่องเที่ยวที่จับต้องได้สู่ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่จับต้องไม่ได้ เปลี่ยนจากการขายสินค้าที่เป็นวัตถุไปสู่การขายสินค้าที่เรียกว่าประสบการณ์

4) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนจากสินค้าที่เป็นวัฒนธรรมระดับสูงไปสู่สินค้าที่เป็นวัฒนธรรมประจำวัน เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ สัมผัสถึงความเป็นท้องถิ่น และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

5) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสถึงวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

6) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ต้องมีความโดดเด่นเพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยว

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของประเทศไทยเกิดขึ้นหลังจากการที่รัฐบาลได้ส่งเสริมนโยบายเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ผ่านโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์หรือโอท็อป (OTOP) และพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวชุมชนที่เป็นแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมที่เรียกว่า หมู่บ้านท่องเที่ยวโอท็อป (OTOP Village) ซึ่งเป็นรากฐานของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเวลาต่อมา จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2551 รัฐบาลได้กล่าวถึงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์อย่างชัดเจน ผ่านการแถลงนโยบายต่อรัฐสภา โดยการท่องเที่ยวถือเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ประเภทการสืบทอดทางวัฒนธรรม จึงถือได้ว่าแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้เกิดขึ้นในประเทศไทยอย่างเป็นทางการตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

3. การท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์

การท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ เป็นการผสมผสานแนวคิดและหลักการของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งก่อให้เกิดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้และรับประสบการณ์ตรงจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และความคิดเห็นระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน ซึ่งกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สามารถดำเนินการ โดยเริ่มต้นจากการค้นหาอัตลักษณ์และเอกลักษณ์จากฐานทรัพยากรเชิงวัฒนธรรม วิเคราะห์ความโดดเด่นและความแตกต่าง และการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสร้างสรรค์ด้วยวิธีวิจัยแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ การประชุมระดมความคิดเห็น นับว่าเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมสร้างสรรค์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปสู่การพัฒนาในขั้นตอนต่อไป (อุไรวัจน์, 2556)

ประเทศไทยมีฐานข้อมูลทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย แต่การพัฒนาการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน ตั้งแต่ระดับชาวบ้านผู้อาศัยในชุมชน หน่วยงานระดับท้องถิ่น จังหวัด และประเทศ อีกทั้งการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์สำหรับในประเทศไทยนั้นยังถือเป็นเรื่องใหม่ ต้องอาศัยเวลาในการพัฒนาและเกิดความยั่งยืน

4. การสร้างเส้นทางท่องเที่ยว

การสร้างเส้นทางท่องเที่ยว เป็นการนำแหล่งท่องเที่ยวมากำหนดเส้นทางเพื่อสร้างความดึงดูดใจสำหรับนักท่องเที่ยว (ฉันทซ์, 2554) ได้เสนอปัจจัยสำหรับการจัดเส้นทางท่องเที่ยวที่เริ่มต้นจากการสำรวจสภาพทางภูมิศาสตร์และภูมิประเทศของแหล่งท่องเที่ยว สามารถสรุปปัจจัยของการกำหนด

เส้นทางการท่องเที่ยวได้ 6 ปัจจัย คือ 1) แหล่งท่องเที่ยว คือ กำหนดเส้นทางและหาข้อมูลว่าควรท่องเที่ยวจุดใดก่อนหรือหลัง 2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พิจารณาความยากหรือง่ายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวแต่ละจุด 3) พาหนะในการเดินทาง ควรคำนึงถึงสมรรถนะของยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง 4) จำนวนร้านอาหารที่อยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว 5) ความเหมาะสมของที่พักรถที่ตั้งอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว และ 6) จำนวนร้านขายของที่ระลึกควรเพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับบังอร ฉัตรรุ่งเรือง (บังอร, 2554) ที่กล่าวถึงข้อมูลที่น่าสนใจมาพิจารณาสำหรับจัดเส้นทางท่องเที่ยว ประกอบด้วยจุดหมายปลายทางหรือแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร ยานพาหนะ มัคคุเทศก์ท้องถิ่น และร้านจำหน่ายของที่ระลึกหรือของฝาก

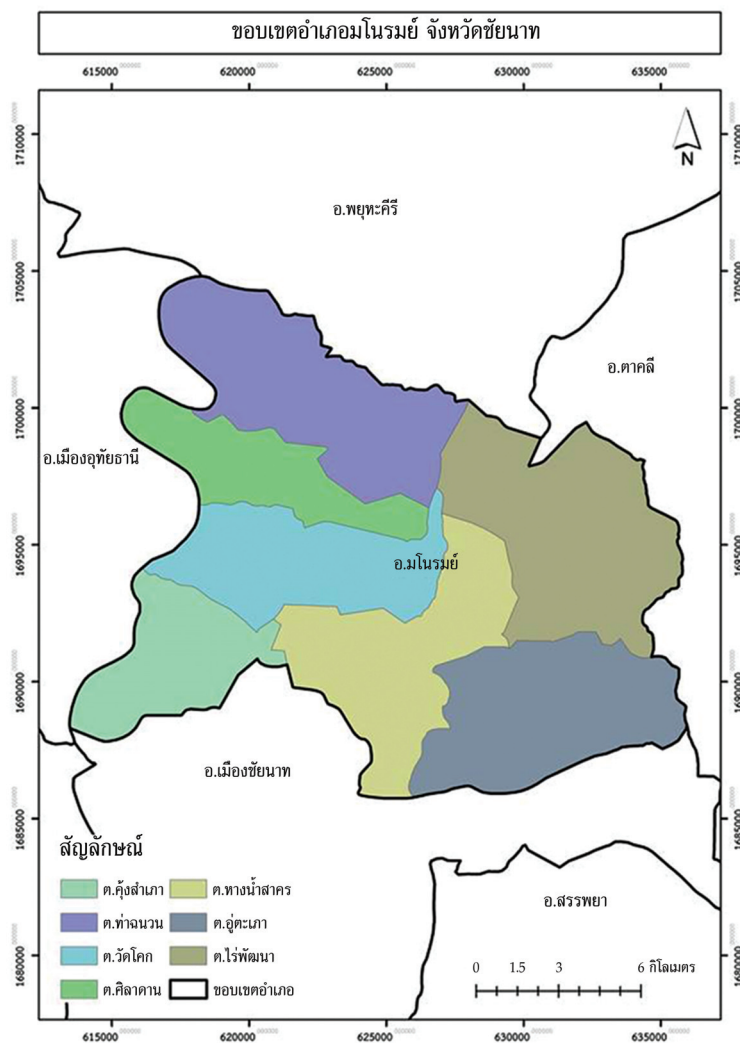
นอกจากนี้ลักษณะการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวจำแนกออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) การสำรวจเส้นทางเดิม เพื่อประโยชน์ในการเพิ่มเติมองค์ความรู้ใหม่ 2) การสำรวจเส้นทางใหม่ เพื่อเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่แล้วให้เกิดการพัฒนาศักยภาพเป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี และ 3) การสำรวจเส้นทางเพื่อเป็นตัวแทนขาย (เส้นทางตัวอย่าง) เพื่อเสนอเส้นทางให้บริษัทนำเที่ยวหรือตัวแทนที่ได้รับเชิญมาพิจารณารับรายการนำเที่ยวขึ้นให้กับตัวแทนขายหรือประชาสัมพันธ์ (ณรงค์ และปริญญา, 2560)

5. อำเภอโมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท

ตามหลักฐานประวัติศาสตร์พบว่า “เมืองมโนรมย์” ถูกสร้างขึ้นสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี สมเด็จพระนารายณ์ทรงเล็งเห็นว่าเมืองมโนรมย์ไว้ในหนังสือการสร้างเมือง (นิษฐา, 2558; อำเภอโมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท, ม.ป.ป.) มีรายละเอียดดังนี้

เมืองมโนรมย์เดิมอยู่แขวงเมืองชัยนาท เหตุที่ตั้งขึ้นใหม่เป็นเมืองต่างหากมีตำนานเล่าสืบต่อกันว่า เมื่อรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ขุนศรีสิทธิกรรัฐปลัดโกลนไปพบช้างเผือกในแขวงศรีสวัสดิ์และคล้องช้างเผือกตัวนั้นได้ และในหนังสือพงศาวดารว่า สมเด็จพระนารายณ์มหาราชขึ้นประทับถึงเมืองนครสวรรค์ เมื่อปีจอ (พ.ศ. 2101) เมื่อคราวครั้งพระนครมีการสมโภชระวางขึ้นเป็นพระอินทร์ไอยรา สมเด็จพระนารายณ์ทรงถามขุนศรีสิทธิกรรัฐผู้ซึ่งทำการคล้องช้างเผือกตัวนั้นได้ว่า ต้องการอะไรเป็นสิ่งตอบแทนในการทำมาความดีความชอบ ขุนศรีสิทธิกรรัฐกราบทูลว่า อยากเป็นเจ้าเมือง สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงพระสรวลแล้วตรัสว่า “มันอยากเป็นเจ้าเมืองก็ให้มันเป็น” จึงโปรดแบ่งพื้นที่ ในแขวงเมืองชัยนาทให้ปกครองซึ่งบริเวณบ้านของขุนศรีสิทธิกรรัฐ นั่นคือ เมืองมโนรมย์ โดยอาณาเขตปกครองเพียงสุดเสียงช้างร้อง เมืองมโนรมย์จึงเป็นเมืองเล็กกว่าหัวเมืองใกล้เคียงอื่น ๆ คนที่มาเป็นเจ้าเมืองมักจะมีนามต่อท้ายว่า “สิทธิกร” เช่น ขุนศรีสิทธิกร (โย) พระศรีสิทธิกร (ทรัพย์) หลวงศรีสิทธิกร (เปล่ง) และขุนอนุสรณ์สิทธิกร

ปัจจุบันอำเภอโมโนรมย์ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดชัยนาท ในพิกัดที่ 15°18'34"N 100°5'2"E อำเภอโมโนรมย์แบ่งเขตการปกครองเป็น 7 ตำบล 44 หมู่บ้าน มีพื้นที่ 225.64 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ได้แก่ ทิศเหนือติดต่อกับอำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครสวรรค์ ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอเมืองชัยนาท และอำเภอดงสิงห์ และทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 ที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อของอำเภอนิรมย์ จังหวัดชัยนาท

ดังนั้นการศึกษาการจัดประเภทแหล่งท่องเที่ยว และการสร้างเส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ อำเภอนิรมย์ จังหวัดชัยนาท จะเป็นแนวทางการผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่มีการผสมผสานแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ร่วมกับวัฒนธรรมและประเพณีสิ่งที่ดีงามของชุมชน เพื่อสร้างสรรค์การท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ให้มีความน่าสนใจภายใต้เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของชุมชน รวมทั้งใช้เป็นเครื่องมือสำหรับดึงดูดของนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวในอนาคต

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อสำรวจ และรวบรวมแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอนิรมย์ จังหวัดชัยนาท
2. เพื่อจัดประเภทแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอนิรมย์ จังหวัดชัยนาท
3. เพื่อสร้างเส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอนิรมย์ จังหวัดชัยนาท

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยสามารถแบ่งตามวัตถุประสงค์โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจ และรวบรวมข้อมูลทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมในอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท จากแหล่งทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร งานวิจัย และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จากนั้นทำการวิเคราะห์แบบจำแนกชนิดข้อมูลในระดับมหภาค สรุปผลและวางแผนเพื่อเก็บข้อมูลภาคสนาม

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยใช้คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป และประวัติความเป็นมาของทรัพยากรเชิงวัฒนธรรม โดยผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 17 คน ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชัยนาท นายอำเภอมโนรมย์ ปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ และทรัพยากรการท่องเที่ยววัฒนธรรมแต่ละแห่ง โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักอย่างน้อย 1 คน ต่อ 1 แห่ง จนข้อมูลอิ่มตัว และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล เชิงคุณภาพด้วยวิธีสามเส้า โดยผู้วิจัยได้จัดบันทึกข้อมูล บันทึกภาพ และเก็บคำพิเคราะห์ตำแหน่งของทรัพยากรเชิงวัฒนธรรม เพื่อนำมาจัดทำเป็นฐานข้อมูลและแผนที่

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกร่วมกับแหล่งข้อมูลทุติยภูมิด้วยการวิเคราะห์เอกสาร โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์จำแนกชนิดข้อมูลในระดับมหภาค ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ ตามแนวคิดและหลักการเรื่องการจัดประเภทแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ (บุญเลิศ, 2548) เกณฑ์ในการพิจารณาประกอบด้วย 1) ประวัติศาสตร์ และร่องรอยทางประวัติศาสตร์ 2) โบราณคดีและพิพิธภัณฑ 3) งานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิม 4) ศิลปะ ทัศนกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้น และแกะสลัก 5) ศาสนา รวมถึงพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา 6) ดนตรี การแสดงละคร และภาพยนตร์ 7) ภาษาและวรรณกรรม 8) ประเพณี วัฒนธรรม พื้นบ้าน และเทศกาลต่าง ๆ และ 9) ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น ในกรณีที่แหล่งท่องเที่ยวไม่สามารถจัดประเภทตามเกณฑ์ดังกล่าวได้ให้ตัดแหล่งท่องเที่ยวตัวนี้ออก

ขั้นตอนที่ 4 การจัดเส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ผู้วิจัยได้พิจารณาเกณฑ์สำหรับการจัดเส้นทางการท่องเที่ยว 7 องค์ประกอบ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร พาหนะในการเดินทาง ร้านขายของที่ระลึก และมัคคุเทศก์ (จันทิช, 2554; บังอร, 2554; Nakpathom, P., 2017) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เพิ่มการศึกษากิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้รับประสบการณ์จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ และเกิดเป็นความทรงจำและความพึงพอใจสูงสุด

ผลการวิจัย

1. แหล่งท่องเที่ยวของอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแต่ละแห่งที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท ประกอบด้วย 7 ตำบล ได้แก่ 1) ตำบลท่าฉนวน 2) ตำบลศิลาदान 3) ตำบลวัดโคก 4) ตำบลคิ่งสำเภา 5) ตำบลทางน้ำสาคร 6) ตำบล

อยู่ตะเภ และ 7) ตำบลไร่พัฒนา โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่ให้ข้อมูลหลักจำนวน 17 คน พบว่ามีสถานที่ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทั้งสิ้น 44 แห่ง มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สถานที่ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวใน 7 ตำบลของอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท

ตำบล	สถานที่ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว		รวม
ท่าฉนวน	1) วัดจวน	5) สวนผสมมะเขือเทศ และการปลูกพืชหมุนเวียน	7
	2) วัดห้วยยาง		
	3) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านไฟพักช้าง	6) ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่	
	4) การทำเสื่อกก และตะกร้าสานจากซังข้าวโพด	7) เสื่อกกบ้านซื่อสัตย์	
คิลาดาน	1) สวนส้มโอขาวแตงกวา “สุขสำราญ”		1
วัดโคก	1) คลองชลประทาน	3) วัดหนองม่วง	3
	2) วัดโคกแจง		
คู้้งสำเภา	1) เรือสำเภาทองมโนรมย์	7) วัดโพธิ์ศรีรัตนาราม (วัดกลาง)	12
	2) ศาลเจ้าพ่อกวนอู	8) วัดศรีมณเฑียรธรรม (วัดไค้)	
	3) ถนนคนเดินคู้้งสำเภา	9) วัดพิบูลงาม (วัดหัวหาด)	
	4) แพขนานยนต์	10) พิพิธภัณฑ์เครื่องสังฆราชูปโภค ร.5	
	5) ตลาดเช้ามโนรมย์	11) เกาะตาลัด	
	6) วัดศรีสิทธิการาม (วัดเหนือ)	12) จุดบรรจบแม่น้ำสองสี	
ทางน้ำสาคร	1) กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรกล้วยฉาบ	8) บ้านสวนชวนกิน ผลิตข้าวปลอดสาร	14
	2) กลุ่มนาหญ้าแพงโกล่า	9) บ้านเกษตรผสมผสานนานาพันธุ์พืชผักผลไม้ต่างถิ่น	
	3) กลุ่มผลิตอาหารสัตว์		
	4) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเพาะเลี้ยงเห็ด และผลิตภัณฑ์จากเห็ดขยายฉิมอินดี้	10) บ้านไก่ชน บ้านปลาทรายและปลาช่อน	
	5) กลุ่มเลี้ยงไก่ไข่แบบลดต้นทุน	11) ร้านมีดช่างแกะ	
	6) ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านทางแยง การทำนาแบบลดต้นทุน	12) วัดทางแยง	
	7) ถนนเด็กเดิน	13) วัดทางน้ำสาคร	
อยู่ตะเภ	1) เมืองโบราณอยู่ตะเภ	3) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงแพะ	4
	2) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มไล่เคียนดิน ออแกนิกส์	4) เจดีย์เนินพระปรางค์ เตาหลอมเหล็ก	
ไร่พัฒนา	1) เมืองโบราณนครน้อย	3) ฟาร์มนกใหญ่เม่ล่อน และการปลูกเมล่อนในโรงเรือน	3
	2) เมืองโบราณเม่นางเหล็ก		
รวม			44

2. จัดประเภทแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท

ผู้วิจัยได้จัดนำสถานที่ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 44 แห่ง มาจัดกลุ่มตามประเภทแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ตามการศึกษาของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (บุญเลิศ, 2548) ซึ่งได้จัดประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมออกเป็น 9 ประเภท ผลการศึกษาพบว่าสถานที่ที่พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ทั้ง 44 แห่ง สามารถนำมาจัดกลุ่มได้ 4 ประเภท รวมสถานที่ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามเกณฑ์การคัดเลือกได้ 36 แห่ง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การจัดแหล่งท่องเที่ยวอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท ตามประเภทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ลำดับ	ประเภทของการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม	ตำบล	ชื่อสถานที่ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว
1	ประวัติศาสตร์และร่องรอย ทางประวัติศาสตร์	คู้้งสำเภา	เรือสำเภาทอมโนรมย์
2		คู้้งสำเภา	ศาลเจ้าพ่อกวนอู
3		ไร่พัฒนา	เมืองโบราณนครน้อย
4		ไร่พัฒนา	เมืองโบราณแม่น้ำงเหล็ก
5		อู่ตะเภา	เมืองโบราณอู่ตะเภา
6		อู่ตะเภา	เจดีย์เนินพระประจักษ์ เตาหลอมเหล็ก
7	ศิลปะ ทัศนกรรม	ท่าฉนวน	การทำเสื่อกก และตะกร้าสานจากซังข้าวโพด
8	ประติมากรรม ภาพวาด ปูน	ท่าฉนวน	เสื่อกกบ้านซื่อสัตย์
9	ปั้น และแกะสลัก	ทางน้ำสาคร	ร้านมิดข้างแกะ
10	ศาสนา รวมถึงพิธีกรรม ต่างๆ ทางศาสนา	คู้้งสำเภา	วัดศรีสิทธิการาม (วัดเหนือ)
11		คู้้งสำเภา	วัดโพธิ์ศรีศรัทธาราม (วัดกลาง)
12		คู้้งสำเภา	วัดศรีมนัธรรม (วัดใต้)
13		คู้้งสำเภา	วัดพิบูลงาม (วัดหัวหาด)
14		ท่าฉนวน	วัดจวน
15		ท่าฉนวน	วัดหัวยาง
16		ทางน้ำสาคร	วัดทางแยง
17		ทางน้ำสาคร	วัดทางน้ำสาคร
18		วัดโคก	วัดหนองม่วง
19		วัดโคก	วัดโคกแยง
20	ภูมิปัญญา ท้องถิ่นที่นำมาใช้เฉพาะ ท้องถิ่น	ท่าฉนวน	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านไผ่พักช้าง
21		ท่าฉนวน	สวนผสมมะเขือเทศ และการปลูกพืชหมุนเวียน
22		ท่าฉนวน	ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่
23		ไร่พัฒนา	ฟาร์มนกใหญ่เม่ล่อน และการปลูกเมล่อนในโรงเรือน
24		ศิลาदान	สวนส้มโอขาวแตงกวา “สุขสำราญ”
25		ทางน้ำสาคร	กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรกล้วยฉาบ
26		ทางน้ำสาคร	กลุ่มนาพญาแพงโกล่า

ตารางที่ 2 การจัดแหล่งท่องเที่ยวอำเภอโมโนมย์ จังหวัดชัยนาท ตามประเภทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (ต่อ)

ลำดับ	ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	ตำบล	ชื่อสถานที่ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว
27	ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น	ทางน้ำสาคร	กลุ่มผลิตอาหารสัตว์
28		ทางน้ำสาคร	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเพาะเลี้ยงเห็ดและผลิตภัณฑ์จากเห็ดขยายฉิมอินดี
29		ทางน้ำสาคร	กลุ่มเลี้ยงไก่ไข่แบบลดต้นทุน
30		ทางน้ำสาคร	ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านทางแยงการทำนาแบบลดต้นทุน
31		ทางน้ำสาคร	บ้านเกษตรผสมผสานนาพันธุ์พืชผักผลไม้ต่างถิ่น
32		ทางน้ำสาคร	บ้านไก่ชน บ้านปลาทราย และปลาช่อน
33		ทางน้ำสาคร	บ้านสวนชวนกิน ผลิตข้าวปลอดสาร
34		ทางน้ำสาคร	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มพืชสวนตำบลทางน้ำสาคร
35		อุตะเกา	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มไส้เดือนดินออแกนิกส์
36		อุตะเกา	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงแพะ

ตารางที่ 2 แสดงรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 4 ประเภท รวม 36 แห่ง ได้แก่ 1) ประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์จำนวน 6 แห่ง 2) ศิลปะ ทัศนกรรม ประติมากรรม ภาพวาด ปูนปั้น และแกะสลักจำนวน 3 แห่ง 3) ศาสนา รวมถึงพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนาจำนวน 10 แห่ง และ 4) ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้เฉพาะท้องถิ่นจำนวน 17 แห่ง แต่สถานที่บางแห่งยังมีความเชื่อมโยงในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอีก 2 ประเภท ได้แก่ โบราณคดีและพิพิธภัณฑ์ และประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้านและเทศกาลอีกด้วย

นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่ามียุทธศาสตร์ที่ไม่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวและแบ่งกลุ่มประเภทตามการจัดประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (บุญเลิศ, 2548) ของอำเภอโมโนมย์ จังหวัดชัยนาทจำนวน 8 แห่ง ได้แก่ 1) ถนนคนเดินคู้่งสำเภา ตั้งอยู่ตำบลคู้่งสำเภา 2) แพขนานยนต์ ตั้งอยู่ตำบลคู้่งสำเภา 3) เกาะตาลัด ตั้งอยู่ตำบลคู้่งสำเภา 4) จุดบรรจบแม่น้ำสองสี ตั้งอยู่ตำบลคู้่งสำเภา 5) ตลาดเช้าโมโนมย์ ตั้งอยู่ตำบลคู้่งสำเภา 6) รุ่งเรืองคาเค์เซินเตอร์ ตั้งอยู่ตำบลทางน้ำสาคร 7) ถนนเด็กเดิน ตั้งอยู่ตำบลทางน้ำสาคร และ 8) คลองชลประทาน ตั้งอยู่ตำบลวัดโคก

3. สร้างเส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอโมโนมย์ จังหวัดชัยนาท

ผู้วิจัยได้สร้างเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตามแนวทางการศึกษาของภักย์ณี แก้วสง่า และนิศาชล จำนงศรี (ภักย์ณี และนิศาชล, 2555) ผลการศึกษาพบว่าสถานที่ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอโมโนมย์ จังหวัดชัยนาท จำนวน 36 แห่ง สามารถกำหนดเป็นเส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และเอกลักษณ์ของชุมชน เพื่อให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สามารถจัดเส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ได้ 3 เส้นทาง มีรายละเอียดดังนี้

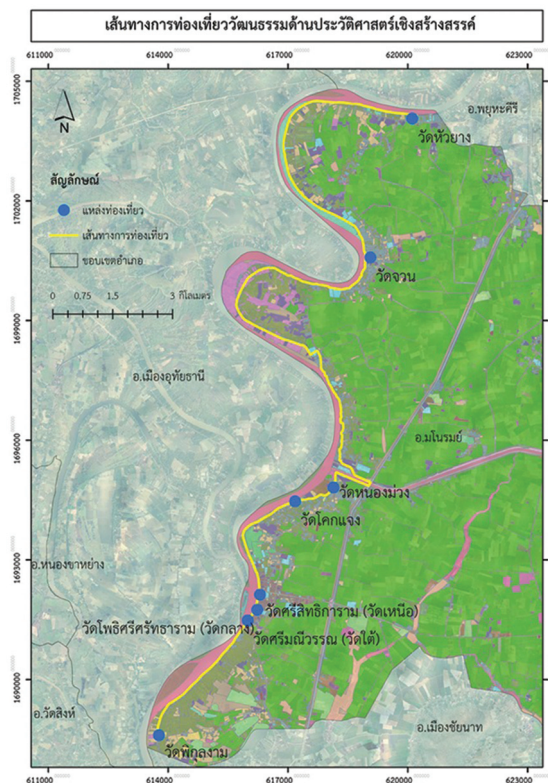
3.1 เส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์เชิงสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการท่องเที่ยวที่ต้องการสร้างความโดดเด่นแตกต่างกันทางทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งอำเภอโมโนมย์ จังหวัดชัยนาทเป็นอำเภอที่มีวัดสำคัญทางศาสนาจำนวน 8 วัด ได้แก่ 1) วัดศรีสิทธิการาม (วัดเหนือ) 2) วัดโพธิ์ศรี

ศรัทธาราม (วัดกลาง) 3) วัดศรีมณีนวรณ (วัดใต้) 4) วัดพิบูลงาม (วัดหัวหาด) 5) วัดจวน 6) วัดหัวยาง 7) วัดหนองม่วง และ 8) วัดโคกแจง ซึ่งแต่ละวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของผู้คน รวมถึงพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงถึงเทศกาลประเพณี และวัฒนธรรมพื้นบ้านตามความเชื่อของชุมชนไว้ด้วยกัน โดยเส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์เชิงสร้างสรรค์ สามารถแบ่งการเดินทางท่องเที่ยวออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ การเดินทางท่องเที่ยวทางบก (ปั่นจักรยาน) และการเดินทางท่องเที่ยวทางน้ำ (ล่องเรือ)

1) การเดินทางท่องเที่ยวทางบก (ปั่นจักรยาน)

เส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์เชิงสร้างสรรค์ โดยการเดินทางท่องเที่ยวทางบก (ปั่นจักรยาน) เป็นการท่องเที่ยวริมแม่น้ำเจ้าพระยา เริ่มจากวัดที่ตั้งอยู่ได้สุดถึงเหนือสุด มีระยะทางประมาณ 30 กิโลเมตร ผ่านวัดที่ตั้งอยู่ติดถนนเลียบแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งหมด 8 วัด โดยผ่านตำบลของอำเภอโนนรมย์จำนวน 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลคู้งสำเภา ตำบลวัดโคก ตำบลศิลาदान และตำบลท่าฉนวนมีรายละเอียดดังรูปที่ 2

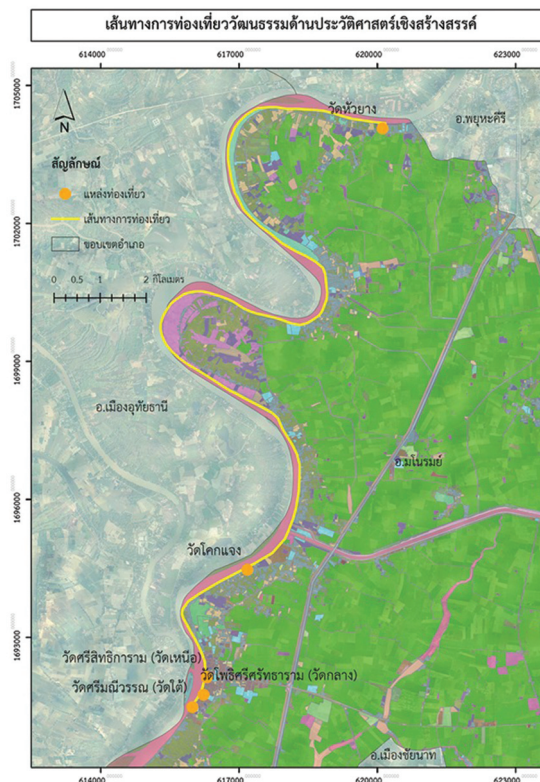

รูปที่ 2 เส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์เชิงสร้างสรรค์ทางบก (ปั่นจักรยาน)

2) การเดินทางท่องเที่ยวทางน้ำ (ล่องเรือ)

เส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์เชิงสร้างสรรค์ การเดินทางท่องเที่ยวทางน้ำ (ล่องเรือ) ตามลำน้ำเจ้าพระยา โดยมีเรือบริการอยู่หลายจุด อาทิ บริเวณหน้าศาลเจ้ากวนอู

ซึ่งการล่องเรือริมแม่น้ำเจ้าพระยา ใช้เวลาในการล่องเรือประมาณ 3 ชั่วโมง นอกจากนี้นักท่องเที่ยวสามารถแวะสักการะพระพุทธรูปสำคัญตามวัดต่าง ๆ ที่มีทำนักรองรับนักท่องเที่ยวจำนวน 5 วัด ได้แก่ 1) วัดศรีสิทธิการาม (วัดเหนือ) 2) วัดโพธิ์ศรีศรัทธาธรรม (วัดกลาง) 3) วัดศรีมนัรธรรม (วัดใต้) 4) วัดโคกแจง และ (5) วัดหัวยาง มีรายละเอียดดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 เส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์เชิงสร้างสรรค์ทางน้ำ (ล่องเรือ)

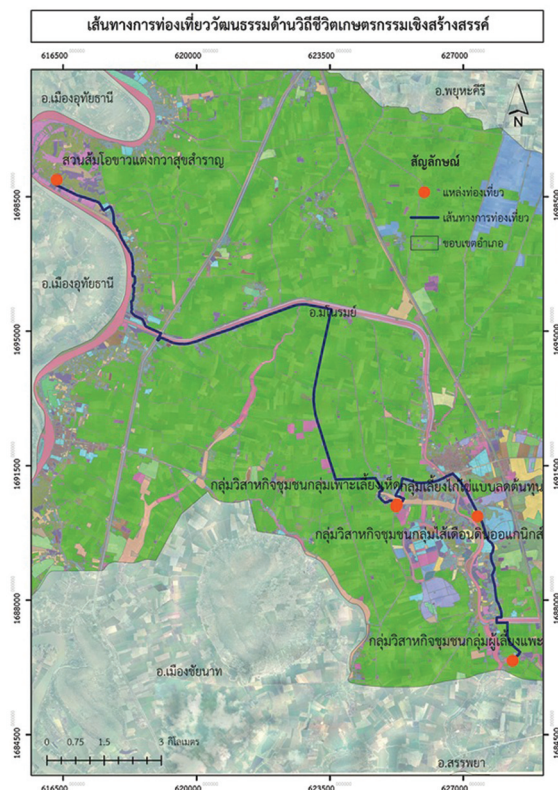
จุดเด่นของเส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์เชิงสร้างสรรค์ โดยการเดินทางท่องเที่ยวทางบก (ปั่นจักรยาน) คือ นักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวชมวัดสำคัญของอำเภอมโนรมย์ จำนวน 10 วัด ภายใน 1 วัน และระหว่างทางปั่นจักรยาน นักท่องเที่ยวสามารถแวะสักการะพระพุทธรูปสำคัญ ซื้ออาหารจากวัดอุทิศท้องถิ่น ได้แก่ ปลาน้ำจืดประเภทต่าง ๆ ซึ่งหาได้จากแม่น้ำเจ้าพระยา รวมทั้งผลิตภัณฑ์ของฝากขึ้นชื่อแต่ละตำบล ได้แก่ สินค้า OTOP ผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ผลไม้ท้องถิ่น และอาหารแปรรูป เป็นต้น นอกจากนี้นักท่องเที่ยวสามารถออกกำลังกาย และสูดอากาศบริสุทธิ์อีกด้วย

3.2 เส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านวิถีชีวิตเกษตรกรรมเชิงสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับชาวชุมชน โดยมีกิจกรรมที่เกิดจากอาชีพเกษตรกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นจำนวน 17 แห่ง ได้แก่ 1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านไผ่พักช้าง 2) สวนผสมมะเขือเทศ และการปลูกพืชหมุนเวียน 3) ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ 4) ฟาร์มนกใหญ่เม่นอ่อน และการปลูก

เมล่อนในโรงเรือน 5) สวนส้มโอขาวแตงกวา “สุขสำราญ” 6) กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรกล้วยฉาบ 7) กลุ่มนาหญ้าแพงโกล่า 8) กลุ่มผลิตอาหารสัตว์ 9) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเพาะเลี้ยงเห็ดและผลิตภัณฑ์จากเห็ดขยายจิมอินดี 10) กลุ่มเลี้ยงไก่ไข่แบบลดต้นทุน 11) ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านทางแยงการทำนาแบบลดต้นทุน 12) บ้านเกษตรผสมผสานนานาพันธุ์พืชผักผลไม้ต่างถิ่น 13) บ้านไก่ชน บ้านปลาทรายและปลาช่อน 14) บ้านสวนชวนกิน ผลิตข้าวปลอดสาร 15) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มพืชสวนตำบลทางน้ำสาคร (สวนมะนาว) 16) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มไส้เดือนดินออแกนิกส์ และ 17) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงแพะ

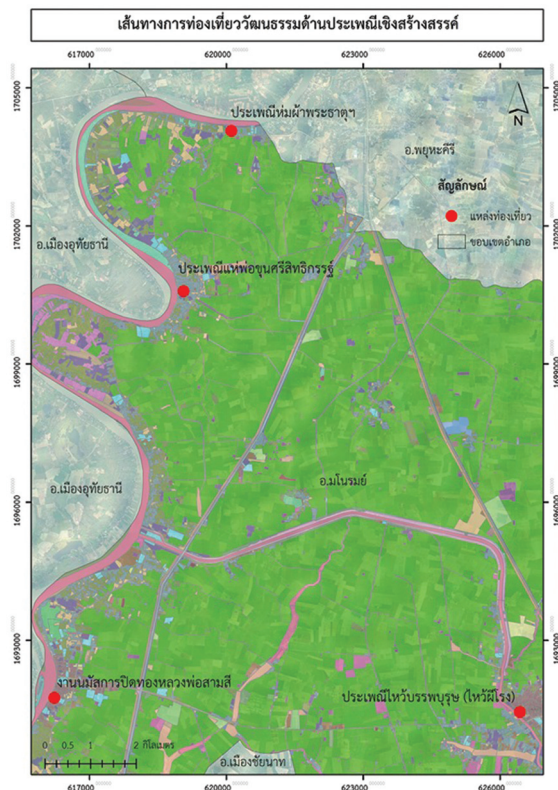
ผู้วิจัยได้นำเสนอตัวอย่างเส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านวิถีชีวิตเกษตรกรรมเชิงสร้างสรรค์ 1 เส้นทาง โดยใช้ระยะเวลาการท่องเที่ยว 1 วัน ตามองค์ประกอบการจัดเส้นทางท่องเที่ยว ได้แก่ กิจกรรมหลากหลาย สิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วน การเดินทางที่สะดวกสบาย ผู้บรรยายประจำแหล่งท่องเที่ยว สินค้าของฝากหรือของที่ระลึก และที่สำคัญแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดต้องมีระยะทางที่ไม่ห่างกัน ผลการศึกษาพบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถนำมาพัฒนา เป็นเส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านวิถีชีวิตเกษตรกรรมเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ 1) สวนส้มโอขาวแตงกวา “สุขสำราญ” ตั้งอยู่ตำบลศิลาदान 2) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเพาะเลี้ยงเห็ดและผลิตภัณฑ์จากเห็ดขยายจิมอินดี ตั้งอยู่ตำบลทางน้ำสาคร 3) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มไส้เดือนดินออแกนิกส์ ตั้งอยู่ตำบลอุตะเกา และ 4) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงแพะ ตั้งอยู่ตำบลอุตะเกา มีรายละเอียดดังรูปที่ 4

รูปที่ 4 เส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านวิถีชีวิตเกษตรกรรมเชิงสร้างสรรค์

3.3 เส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านประเพณีเชิงสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นด้านวัฒนธรรมที่เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางเทศกาล และงานประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญของอำเภอโนนรมย์ จังหวัดชัยนาท โดยนักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิต ความเชื่อ และพิธีกรรมผ่านการรับรู้จากประสบการณ์ตรง โดยส่วนใหญ่ปรากฏอยู่ในเทศกาลงานวัดสำคัญ ซึ่งนักท่องเที่ยวต้องเข้าร่วมตามวัน และเวลาที่กำหนดเท่านั้น เนื่องจากกิจกรรมที่เป็นเทศกาล และงานประเพณีจะถูกกำหนดเป็นช่วงเวลา ซึ่ง 1 ปี จะจัดขึ้นเพียงครั้งเดียว โดยผลการศึกษาพบว่าอำเภอโนนรมย์ จังหวัดชัยนาท มีเทศกาล และงานประเพณีที่สำคัญและได้มีการจัดปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบันจำนวน 4 ประเพณี มีรายละเอียดดังรูปที่ 5

รูปที่ 5 เส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านประเพณีเชิงสร้างสรรค์

1) ประเพณีท่มผ้าพระธาตุ ดักบาตรดอกไม้ และแห่มาลัยสาย

ประเพณีท่มผ้าพระธาตุ ดักบาตรดอกไม้ และแห่มาลัยสาย จะจัดขึ้นช่วงเทศกาลวันมาฆบูชาของทุกปี โดยประเพณีดังกล่าวจัดขึ้น ณ วัดท้าวยาง ตำบลทาลวน ซึ่งวัดท้าวยางมีเจดีย์ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ภายในงานนักท่องเที่ยวสามารถสักการะพระบรมสารีริกธาตุ และซื้อของฝากสำคัญของอำเภอโนนรมย์ เช่น สินค้า OTOP เครื่องหัตถกรรม และผลไม้ท้องถิ่น เป็นต้น

2) ประเพณีแห่พ่อขุนศรีลัทธิถิกรรฐ

ขุนศรีลัทธิถิกรรฐเป็นผู้ก่อตั้ง และเป็นเจ้าเมืองคนแรกของเมืองมโนรมย์ ประชาชนในอำเภอมโนรมย์จึงให้ความเคารพนับถือ โดยจัดให้มีประเพณีแห่พ่อขุนศรีลัทธิถิกรรฐ ในวันที่ 17 เมษายน ของทุกปี ณ วัดจวน ตำบลท่าฉนวนที่ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นจุดกำเนิดเมืองมโนรมย์

3) งานนมัสการปิดทองหลวงพ่อสามลี

งานนมัสการปิดทองหลวงพ่อสามลี จัดขึ้นในช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ ถึงต้นเดือนเมษายนขึ้นทุกปี ณ วัดโพธิ์ศรีศรัทธาธรรม (วัดกลาง) ตำบลคู้สำเภา ประชาชนจะทำการสักการะหลวงพ่อสามลี ที่มีความศักดิ์สิทธิ์ และเป็นที่นับถือของประชาชนในชุมชน โดยประชาชนเชื่อว่า หลวงพ่อสามลีเป็นเทพเจ้าแห่งท้องน้ำคู้สำเภา หากใครมากราบไหว้ขอพรก็จะสมความปรารถนา

4) ประเพณีงานไหว้บรรพบุรุษ (ไหว้ผีโรง)

ประเพณีงานไหว้บรรพบุรุษ (ไหว้ผีโรง) เป็นประเพณีที่เป็นความเชื่อดั้งเดิมของชาวบ้านชุมชนตำบลทางน้ำสาคร เป็นการไหว้บรรพบุรุษเพื่อปกป้องคุ้มภัยให้แก่ลูกหลาน ซึ่งจะจัดในปีที่มีเดือนแปด 2 เดือนติดต่อกัน โดยปกติในรอบเวลา 4 ปี จะเกิดปีที่มีเดือนแปดสองหน จำนวน 1 ครั้ง ซึ่งวันที่ถูกกำหนดให้เป็นวันประกอบพิธีกรรม ได้แก่ วันอังคารหรือวันเสาร์ ช่วงต้นเดือน 7 เท่านั้น

การอภิปรายผล

จากการศึกษาการจัดประเภทแหล่งท่องเที่ยว และการสร้างเส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท พบว่ามีแหล่งท่องเที่ยวทั้งสิ้น 44 แห่ง ตั้งอยู่ใน 7 ตำบล ได้แก่ 1) ตำบลท่าฉนวน 2) ตำบลศิลาदान 3) ตำบลวัดโคก 4) ตำบลคู้สำเภา 5) ตำบลทางน้ำสาคร 6) ตำบลอู่ตะเภา และ 7) ตำบลไร่พัฒนา หากนำมาจัดกลุ่มตามประเภทแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ตามการศึกษาของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (บุญเลิศ, 2548) สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ 36 แห่ง แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด ปูนปั้น และแกะสลัก ศาสนา รวมถึงพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น โดยแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์แต่ละประเภทมีการเชื่อมโยงเรื่องราว ในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท สอดคล้องกับผลการศึกษาของสาโรช เพือกบัวขาว และเจลิยว บุรีภักดี (สาโรช และเจลิยว, 2561) ที่เสนอว่าการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ควรเชื่อมโยงกับเรื่องราวในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของพื้นที่ โดยนำเสนอกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผสมผสานระหว่างแหล่งท่องเที่ยว การแสดงทางวัฒนธรรม และของที่ระลึกพื้นบ้าน

อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท มีจุดแข็งในการจัดการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ คือ นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และเอกลักษณ์ของชุมชนผ่านประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม เนื่องจากประชาชนในอำเภอมโนรมย์ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ อาชีพส่วนใหญ่คือ เกษตรกรรม และการประมงน้ำจืด ทำให้มีความเป็นมิตร ทำให้เกิดการสร้างสรรค์การท่องเที่ยวแบบใหม่ที่มีความน่าสนใจ สอดคล้องกับธวัช สันเดชาภักษ์ และนาฬิกอดิภาค แสงสนิท (ธวัช และนาฬิกอดิภาค, 2556) ที่กล่าวว่าชุมชนต้องสร้างแรงจูงใจที่สามารถดึงดูดคือนักท่องเที่ยวมาเที่ยวอย่างยั่งยืน ภายใต้เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน ดังนั้น การนำเสนอการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ผ่านผู้คนในชุมชนที่นำเสนอวิถีชีวิตชุมชน จึงเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เพิ่มทักษะให้กับ

นักท่องเที่ยวผู้มาเยือนที่เรียกว่า ประสบการณ์ที่น่าเสนอผ่านประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมที่โดดเด่น เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยว ตามนิยามการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกัยมณี แก้วสง่า และนิศาชล จ่านศรี (กัยมณี และนิศาชล, 2555)

นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ทั้ง 36 แห่ง ใน 4 ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสามารถสร้างเส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และเอกลักษณ์ของชุมชน เพื่อให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สามารถจัดเส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ได้ 3 เส้นทาง ซึ่งเป็นการสำรวจเส้นทางเดิม เพื่อประโยชน์ในการเพิ่มเติมองค์ความรู้ใหม่ ตามการศึกษาของ ณรงค์ พลิกษ์ และปริญญา นาคปฐม (ณรงค์ และปริญญา, 2560) ประกอบด้วย 1) เส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์เชิงสร้างสรรค์แบ่งการเดินทางท่องเที่ยวออกเป็น 2 รูปแบบ คือ การเดินทางท่องเที่ยวทางบก (ปั่นจักรยาน) และการเดินทางท่องเที่ยวทางน้ำ (ล่องเรือ) 2) เส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านวิถีชีวิตเกษตรกรรมเชิงสร้างสรรค์ และ 3) เส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านประเพณีเชิงสร้างสรรค์แบ่งออกเป็น 4 กิจกรรม ได้แก่ ประเพณีห่มผ้าพระธาตุ ตักบาตรดอกไม้ และแห่มาลัยสายประเพณีแห่พ้อขุนศรีสิทธิธรรมราช งานนมัสการปิดทองหลวงพ่อสามสี และประเพณีงานไหว้บรรพบุรุษ (ไหว้ผีโรง)

ในอนาคตชุมชนควรมีการสำรวจเส้นทางใหม่ เพื่อเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่แล้วให้เกิดการพัฒนาศักยภาพเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไป เพื่อให้เกิดการปรับตัวเข้ากับกระแสสังคมที่เปลี่ยนไปตลอดเวลา รวมทั้งต้องรับรู้ข่าวสารภายนอก และปรับตัวให้เข้ากับกระแสสังคมในยุคโลกาภิวัตน์

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในพื้นที่อำเภอโมรเมย์ จังหวัดชัยนาท ควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ ทั้งนี้ควรพิจารณาเส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์เชิงสร้างสรรค์ (ทั้งทางบกและทางน้ำ) เส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านวิถีชีวิตเกษตรกรรมเชิงสร้างสรรค์ และเส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านประเพณีเชิงสร้างสรรค์ในประเด็นความพร้อมของที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม เส้นทางคมนาคม และสิ่งอำนวยความสะดวก

1.2 หน่วยงานภาครัฐ ควรจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานร่วมกับภาคเอกชน และชุมชน เพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ตลอดไป

1.3 หน่วยงานภาครัฐควรจัดตั้งกองทุนผู้ประกอบการการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อสนับสนุนงบประมาณสำหรับผู้สนใจประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยให้กู้ยืมเงินเมื่อมีกำไร จึงจ่ายเงินคืนและดอกเบี้ย

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ควรพัฒนาศักยภาพของประชาชนในท้องถิ่น และสร้างความเข้าใจการเป็นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว และการเป็นเจ้าบ้านที่ดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้กลับมาท่องเที่ยวซ้ำ

2.2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดการประเมินเส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แบบสอบถาม การสังเกต การสัมภาษณ์กับนักท่องเที่ยว และประเมินผลเพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาปรับปรุง เพื่อสร้างความยั่งยืนต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาถึงผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบจากการเปิดเส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ ทั้งสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง เพื่อทบทวนและปรับปรุงให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2.4 ควรมีการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นอัตลักษณ์ชุมชน และกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

2.5 ควรส่งเสริมร้านอาหารท้องถิ่นให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งปรับปรุงกระบวนการให้บริการที่ดีเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ อันส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ เจ้าหน้าที่งานวิจัย และผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ให้ข้อมูล คำแนะนำ และคำชี้แนะต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

References

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2556). *ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์*. เข้าถึงเมื่อ (6 สิงหาคม 2560). เข้าถึงได้จาก (<http://tourisminvest.tat.or.th/งานวิจัย/การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์>)
- ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว, สมยศ วัฒนากมลชัย และฤดี ทลิทโทโรจน์. (2555). *การพัฒนานโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปทุมธานีและนนทบุรี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- จันทิข วรณถนอม. (2554). *การวางแผนและการจัดนำเที่ยว*. กรุงเทพฯ: วิรัตน์ เอ็ดดุกะซัน
- ณรงค์ พลธิราช และปริญญา นาคปฐม. (2560). *การศึกษาโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกของประเทศไทย*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา
- ธีระ ลินเดชาธิราช และนาฬิกาอดิศักดิ์ แสงสนิท. (2556). *การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: การรับรู้ของนักท่องเที่ยว ความพร้อมของเจ้าของกิจการ และความเป็นไปได้ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย*. เข้าถึงเมื่อ (10 กันยายน 2559). เข้าถึงได้จาก (<http://www.dasta.or.th/th/theory/1615-การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์-การรับรู้ของนักท่องเที่ยว.html>)
- นิษฐา ปันจัน. (2558). *อำเภอโนนรมย์*. dConnect Magazine. ปีที่ 1, ฉบับที่ 1, หน้า 124
- บงอร จิตรรุ่งเรือง. (2554). *การวางแผนและการจัดรายการนำเที่ยว*. กรุงเทพฯ: สยาม บุ๊คส์
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *อุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ภูริวัฒน์ เศษอุ่ม. (2556). *การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: กรอบแนวคิดสู่แนวทางปฏิบัติสำหรับประเทศไทย*. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย. ปีที่ 33, ฉบับที่ 2, หน้า 329-364

